

PROTOCOL MEDISCH HANDELEN & MEDICIJNVERSTREKKING

Schoolpersoneel wordt regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofd- en buikpijn.

De schoolleiding krijgt soms ook het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om een leerling de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

En een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van schoolpersoneel gevraagd. Het personeel moet dan over de vereiste bekwaamheid beschikken.

INHOUD

INLEIDING	3
1. EEN LEERLING WORDT ZIEK OP SCHOOL	5
2. HET VERSTREKKEN VAN MEDICIJNEN OP VERZOEK	7
3. VOORBEHOUDEN MEDISCHE HANDELINGEN	8
WETTELIJKE REGELS	8
AANSPRAKELIJKHEID	9

Bijlage 1: Richtlijnen hoe te handelen bij een calamiteit t.g.v	11
--	----

INLEIDING

BELANGRIJKE AANDACHTSPUNTEN

In dit protocol wordt een onderscheid gemaakt tussen ‘medisch handelen’ in het algemeen en ‘voorbehouden handelen’. Voorbehouden handelingen zijn medische handelingen die onaanvaardbare risico’s voor de gezondheid van een patiënt met zich meebrengen als ze door een ondeskundige worden uitgevoerd. Wie deze handelingen mogen uitvoeren, staat in de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG).

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- Een leerling wordt ziek op school;
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek;
- Het verrichten van voorbehouden (medisch) handelen.

De eerste situatie laat de school geen keus. Een leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de school of bijvoorbeeld de docent moet direct bepalen hoe er gehandeld moet worden.

Bij de tweede en de derde situatie kiest de schoolleiding ervoor geen medewerking te verlenen aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een voorbehouden medische handeling. Voor het individuele personeelslid geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht. **Het verrichten van voorbehouden (medische) handelingen door een ander personeelslid dan een arts wordt ten zeerste afgeraden.**

- Een personeelslid (dit op vrijwillige basis) kan een rol spelen bij het toedienen van een epi-pen. Deze personeelsleden hebben extra deskundigheid en zijn bekwaam verklaard door een gecertificeerde verpleegkundige.
- In de praktijk zijn leerlingen in het voortgezet onderwijs vrij zelfstandig als het gaat om het toedienen van medicatie of het verrichten van voorbehouden medische handelingen.

Als u afspraken maakt over medicijnverstrekking en medisch handelen, is het volgende juridisch van belang:

- 1** leerlingen van 12 tot 16 jaar oud moeten, naast hun ouders, zelf toestemming geven. Het gaat dan om een zogenaamde dubbele toestemming. De afspraken hieromtrent moeten schriftelijk vastgelegd worden;
- 2** leerlingen vanaf 16 jaar oud beslissen zelf over hun behandeling en geven daar ook toestemming voor. Voor de wet worden zij het zelfde behandeld als een volwassene. Ouders kunnen daardoor niet zonder meer benaderd worden. Ook in deze situatie moeten de afspraken op schrift vastgelegd worden.

Ten behoeve van de leesbaarheid schrijven we in de hij-vorm en spreken we over ouders waarmee we zowel ouder(s) als verzorger(s) bedoelen.

1. EEN LEERLING WORDT ZIEK OP SCHOOL

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de schooluren last van bijvoorbeeld misselijkheid, hoofd- of buikpijn. Ook kan hij door een insect geprikt worden. Iemand van het schoolpersoneel verstrekt dan vaak zonder toestemming of medeweten van ouders een “paracetamolletje” of laat de leerling Azaron op de plaats van een insectenbeet wrijven.

Maar in zijn algemeenheid is een personeelslid van de school niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden.

In een situatie van ziek worden op school gaat de leerling meestal naar huis. In de meeste gevallen zal een leerling zelfstandig naar huis kunnen, tenzij er sprake is van heftige symptomen, of als er al bepaalde instructies of aanwijzingen vooraf bekend zijn bij betreffende leerling. De leerling neemt contact op met de ouders via app of de leerling heeft telefonisch contact met zijn ouders. De ouders moeten toestemming geven aan de werknemers van het verzuimbureau dat de leerling naar huis mag.

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij het onverstandig is om de leerling alleen naar huis te laten gaan. In een dergelijk geval moet er voor begeleiding gezorgd worden. Bijvoorbeeld: ouders halen hun kind op, iemand vanuit school brengt de leerling naar huis, de leerling wordt met een taxi naar huis gebracht.

Bij twijfel wordt er een arts geraadpleegd. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak de leerling voortdurend te observeren.

Iedere situatie is anders. We kunnen dan ook niet uitputtend alle signalen benoemen die zich voor kunnen doen. Maar enkele zaken waar u op kunt letten zijn:

- toename van pijn;
- misselijkheid;
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen);
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur);
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

2. HET VERSTREKKEN VAN MEDICIJNEN OP VERZOEK

Binnen onze school wordt er geen medicatie verstrekt aan leerlingen.

In de praktijk zijn leerlingen in het voortgezet onderwijs vrij zelfstandig als het gaat om het toedienen van medicatie of het verrichten van voorbehouden medische handelingen.

Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling zelf medicatie inneemt en niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, bel dan direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat u duidelijk alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, het medicijn dat is toegediend, welke reacties de leerling vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

3. (VOORBEHOUDEN) MEDISCH HANDELEN

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan schoolleiding en -personeel vragen handelingen te verrichten die vallen onder voorbehouden medisch handelen. Dit zijn handelingen die normaliter enkel door een bevoegd arts worden uitgevoerd.

Bij ons op school kunnen een aantal personeelsleden een prik met een epi-pen geven. Deze personen hebben een bekwaamheidsverklaring.

De leerling en zijn ouders moeten voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming geven. Zonder deze schriftelijke toestemming kan een schoolleiding of iemand van het schoolpersoneel helemaal niets doen.

In een heel uitzonderlijke situatie komt het voor dat een leerling zich niet aan de gemaakte afspraken houdt en niet mee wil werken. In zo'n geval is het van belang dat u contact met de ouders of huisarts opneemt of 112 belt.

WETTELIJKE REGELS

Voor de hierboven genoemde voorbehouden medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor schoolpersoneel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en schoolpersoneel als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

Bepaalde medische handelingen – de zogenaamde voorbehouden handelingen –

mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

AANSPRAKELIJKHEID

De hiervoor beschreven situatie is ook van toepassing wanneer iemand van het schoolpersoneel bij een leerling een voorbehouden medische handeling verricht. Technisch gezien valt schoolpersoneel niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische en paramedische beroepen. Soms wordt schoolpersoneel betrokken bij de zorg rond een zieke of gehandicapte leerling en daarmee worden ze partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat iemand van het schoolpersoneel gevraagd wordt om een voorbehouden medische handeling bij een leerling uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van een docent of een ander personeelslid moet hierbij serieus genomen worden. Daarom moet deze persoon door een arts 'bekwaam' worden geacht. Deze persoon dient dan ook gedegen instructie krijgen over hoe hij de handeling moet uitvoeren. Deze wordt over het algemeen door de behandelaar van de betreffende leerling gegeven. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring.

De bekwaamheid moet bijgehouden worden door jaarlijkse bijscholing, zeker als de handeling waarvoor de bekwaamheid is afgegeven, weinig uitgevoerd wordt.

Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger een bekwaamheidsverklaring afgeeft.

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen, stel je dan direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van de leerling. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor dat je alle relevante gegevens van de leerling bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van de leerling. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling waarneembaar zijn.

BIJLAGE 1: RICHTLIJNEN HOE TE HANDELEN BIJ EEN CALAMITEIT

Het betreft hier een calamiteit ten gevolge van:

- Het toedienen van medicijnen aan een leerling;
- Het uitvoeren van een medische handeling.

- 1 Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem gerust te stellen.
- 2 Waarschuw een volwassene of laat één van de andere leerlingen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat de leerling tegen de volwassene moet zeggen.
- 3 Bel direct de huisarts en/of de specialist van de leerling.
- 4 Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- 5 Geef aan naar aanleiding van welk medicijn of “medische” handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan.
- 6 Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van de leerling bij de hand hebt of laat ze direct door iemand opzoeken, zoals:
 - Naam van de leerling
 - Geboortedatum
 - Adres
 - Telefoonnummer van ouders en/of een andere, door de ouders aangewezen, persoon
 - Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 - Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.

- 7 Bel de ouders (bij geen gehoor: een andere, door de ouders aangewezen persoon).
- Leg duidelijk uit wat er gebeurd is.
 - Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 - In geval van opname: geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.

*Het Harens Lyceum is binnen Openbaar Onderwijs Groningen onderdeel van het
Zernike College – school voor atheneum, havo, mavo, vbo*

